

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ПСИХОСОЦІАЛЬНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА
В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ**

**Матеріали
Всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму
(м. Київ, 30 квітня 2026 року)**

Київ 2026

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО МІЖВІДОМЧОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО ФОРУМУ
«ПСИХОСОЦІАЛЬНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА В
СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ»

(м. Київ, 30 квітня 2026 року)

Київ 2026

УДК 159.98:351.86(477)

П86

Редакційна колегія:

Олег Тарасенко, проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції;

Лариса Удалова, директор навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Юлія Бойко-Бузиль, завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем управління правоохоронною діяльністю та її психологічного супроводження навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ, доктор психологічних наук, професор.

*Рекомендовано Науково-методичною радою НАВС
(протокол № 6 від 23.06.2026)*

П86

Психосоціальна та психологічна допомога в секторі безпеки та оборони України: сучасні виклики та практичні рішення: матер. Всеукр. міжвідом. психол. форуму (м.Київ, 30 квіт. 2026 р.) / [редкол.: О.Тарасенко, Л.Удалова, Ю.Бойко-Бузиль]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2026. 400 с.

Psychosocial and Psychological Support in the Security and Defense Sector of Ukraine: Current Challenges and Practical Solutions : Proceedings of the All-Ukrainian Interdepartmental Psychological Forum (Kyiv, April 30, 2026) / [Editorial board: O. Tarasenko, L. Udalova, Yu. Boiko-Buzyl]. Kyiv: National Academy of Internal Affairs, 2026. 400 p.

Збірник містить матеріали Всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму «Психосоціальна та психологічна допомога в секторі безпеки та оборони України: сучасні виклики та практичні рішення». У виданні висвітлено актуальні теоретичні, організаційні та прикладні питання психологічного забезпечення, психосоціальної підтримки, збереження ментального здоров'я та відновлення осіб, які зазнали впливу війни. Матеріали будуть корисними для науковців, практичних психологів, психотерапевтів, фахівців соціальної сфери, представників сектору безпеки і оборони, викладачів, аспірантів і здобувачів вищої освіти.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за їхню якість, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та службу інформацію, несуть автори.

© Національна академія
внутрішніх справ, 2026

Козловець І.	ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	166
Колесник В.	ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ПОСТРАЖДАЛИМ ПІД ЧАС НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ЯК НАПРЯМ СЕРВІСНО-БЕЗПЕКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....	169
Колісник Н., Колісник В.	ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ЖІНКАМ-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ: ВИКЛИКИ, МЕТОДИ ПІДТРИМКИ ТА РОЛЬ СУСПІЛЬСТВА.....	172
Коломієць О.	ВПЛИВ МОРАЛЬНОЇ ТРАВМИ НА СОЦІАЛЬНУ АДАПТАЦІЮ ВЕТЕРАНІВ.....	174
Красільников В.	ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: МЕХАНІЗМИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ.....	176
Кривуненко М.	ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ЗМІЦНЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБОВОГО СКЛАДУ ДСНС УКРАЇНИ.....	180
Крисанова О.	ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОСІБ ІЗ БОЙОВОЮ ТРАВМОЮ: ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ ТА БАР'ЄРИ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ПСИХОЛОГА.....	183
Ларіонов С.	ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ ДО НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ.....	185
Лисенко П.	ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ БОЙОВОГО СТРЕСУ.....	187
Лихолат О., Чехович Д.	РІВЕНЬ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ СЕРЕД ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ЧИННИКИ, ПРОЯВИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ.....	190
Лубенець І.	ДОСВІД США У СФЕРІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ.....	193
Ляска О., Морозова А.	ВПЛИВ КОГНІТИВНИХ СТРАТЕГІЙ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ.....	196
Макарова О.	ПСИХОСОЦІАЛЬНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА НАСЕЛЕННЯ НА ПРИФРОНТОВИХ ТЕРИТОРІЯХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ФОКУС НА КАТЕГОРІЇ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	199
Мартиненко Д.	ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	202

Кривуненко Максим,

*викладач кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ЗМІЦНЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБОВОГО СКЛАДУ ДСНС УКРАЇНИ

Професійна діяльність особового складу Державної служби України з надзвичайних ситуацій характеризується високим рівнем психоемоційного навантаження, що зумовлено виконанням завдань у складних, небезпечних і непередбачуваних умовах [6]. Участь у гасінні пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та проведенні аварійно-рятувальних робіт супроводжується впливом значної кількості стресових чинників, що негативно позначається на психічному здоров'ї особового складу [3; 7].

Зростання кількості надзвичайних ситуацій, зокрема техногенного та воєнного характеру, підводять до питання підвищення ефективності програм реабілітації та зміцнення ментального здоров'я рятувальників, а також набуває особливої актуальності [2]. Збереження психічного здоров'я є важливою передумовою забезпечення професійної надійності, ефективності службової діяльності та зниження ризиків професійної деформації [1].

Теоретичні засади дослідження ґрунтуються на сучасних концепціях стресу, психічної травми та адаптації. Відповідно до транзакційної моделі стресу Р. Лазаруса і С. Фолкман ключову роль відіграють когнітивна оцінка ситуації та наявність ефективних копінг-стратегій [5]. Брак адаптаційних ресурсів сприяє розвитку дезадаптивних станів, зокрема посттравматичного стресового розладу, тривожних і депресивних порушень [8].

Дослідження вітчизняних науковців свідчать, що в працівників ДСНС спостерігається підвищений рівень психотравматизації, що проявляється у вигляді емоційного виснаження, зниження мотивації до професійної діяльності та порушень психічного функціонування [1; 2]. Особливості професійної діяльності рятувальників зумовлюють накопичувальний характер стресу, що призводить до поступового виснаження психічних ресурсів [6].

Одним із ключових напрямів сучасних досліджень є вивчення резильєнтності як здатності особистості ефективно адаптуватися до впливу стресових факторів та зберігати психологічну стійкість [3]. Розвиток резильєнтності розглядається як важливий елемент профілактики психічних розладів і підвищення ефективності професійної діяльності [4].

Аналіз наявних реабілітаційних програм свідчить про те, що вони часто мають фрагментарний характер і орієнтовані переважно на усунення наслідків психотравматизації, тоді як превентивні заходи залишаються недостатньо розвиненими [7]. У зв'язку з цим постає необхідність у вдосконаленні підходів до організації реабілітаційних заходів.

Реабілітація особового складу ДСНС повинна розглядатися як комплексний процес, що включає медичний, психологічний і соціальний компоненти [7]. Медична складова спрямована на відновлення фізичного здоров'я,

психологічна – на корекцію психоемоційного стану та розвиток адаптаційних ресурсів, соціальна – на забезпечення інтеграції особистості в професійне та соціальне середовище [6].

Підвищення ефективності реабілітаційних програм передбачає впровадження системного підходу, що охоплює всі етапи професійної діяльності рятувальників [4]. Зокрема, важливим є впровадження превентивних заходів, спрямованих на формування стресостійкості та розвиток навичок саморегуляції ще на етапі професійної підготовки [4].

Необхідним є також забезпечення безперервного психологічного супроводу особового складу, що включає психологічну підготовку до виконання службових завдань, підтримку під час їх виконання та реабілітацію після завершення [2]. Такий підхід дозволяє своєчасно виявляти та коригувати психічні порушення [1].

Важливим напрямом є індивідуалізація реабілітаційних заходів із урахуванням особистісних характеристик, рівня психотравматизації та специфіки професійного досвіду [7]. Диференційований підхід до надання психологічної допомоги підвищує її ефективність і сприяє більш швидкому відновленню [3].

Суттєве значення має інтеграція міждисциплінарних підходів, що передбачає взаємодію психологів, медичних працівників і соціальних фахівців [7]. Такий підхід забезпечує комплексний вплив на всі аспекти функціонування особистості та сприяє досягненню стійких результатів реабілітації [6].

Практична реалізація зазначених напрямів потребує вдосконалення організаційної структури системи психологічного забезпечення ДСНС, розроблення стандартів надання психологічної допомоги та впровадження сучасних методів психодіагностики й психокорекції [2]. Доцільним є створення спеціалізованих центрів психологічної реабілітації та використання дистанційних форм підтримки [7].

Таким чином, підвищення ефективності програм реабілітації та зміцнення ментального здоров'я особового складу ДСНС можливе за умови впровадження системного, комплексного та науково обґрунтованого підходу [3; 4]. Реалізація зазначених заходів сприятиме зниженню рівня психотравматизації, підвищенню професійної ефективності та збереженню кадрового потенціалу служби [1; 2].

Список використаних джерел:

1. Афанасьєва Н. Є. Психологічні особливості ідентичності рятувальників з ознаками посттравматичних стресових розладів. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. «Серія Психологічні науки». 2024. № 1(4). С. 74–80. DOI: 10.31558/2786-8745.2024.1(4).8

2. Ємець К. О. Особливості переживання травматичного досвіду у працівників ДСНС: магістерська робота: 053. Харків, 2026. 79 с. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/37811>

3. Кузьменко О. В., Мохнар Л. М. Резильєнтність як психологічний ресурс подолання екстремальних ситуацій у професійній діяльності рятувальників ДСНС. Зібрання «Ментальне здоров'я особистості в парадигмі воєнного стану». 2025. С. 143–145. URL: <https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/38668>

4. Курінна І. С. Психічне здоров'я майбутніх рятувальників у закладі професійно-технічної освіти ДСНС в умовах воєнного стану. *Психологічна наука і практика: сучасні виклики та підтримка особистості в умовах ситуації невизначеності*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнародною участю. 2025. № 15(1). С. 26–29. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/handle/123456789/15824>

5. Лазарус Р. С., Фолкман С. Стрес, оцінка та подолання. Київ: Основи, 2004. 320 с.

6. Лебедева С. Ю. Деякі міркування щодо проблеми збереження психічного здоров'я рятувальників та психологів ДСНС України після участі у надзвичайних ситуаціях регіонального та державного рівня. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2013. 10 с. URL: <https://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/3685>

7. Логвиненко В. І. Особливості професійної реабілітації та соціальної інтеграції рятувальників, які отримали інвалідність. *Публічне управління та соціальна робота*. 2024. № 1. С. 65–69 DOI: 10.32782/3041-1319/2024-1-10

8. Herman J. L. Trauma and Recovery. New York: Basic Books, 1992. 276 p.